

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Predlogi iz pokrajin na II. državni učit. skupščini v Sarajevu, z dne 20., 21., 22. septembra t. l.

Najvažnejši del državnih učiteljskih skupščin smatramo lahko poleg pragmatičnih razprav tudi predloge, ki jih predlože skupščini posamezna poverjeništva.

Posebno važni so ti predlogi za notranjo konsolidacijo naše organizacije, pa tudi šolstva, učiteljstva in splošno prosvete v državi, ker nam izražajo zahteve učiteljstva iz pokrajin in so direktivni centrali za usmerjenje stanovske in prosvetne politike s strani organizacije. Ti predlogi so najširši izraz smeri, ki jo zahteva učiteljstvo cele države od UJU.

Zal nam predlogi in sklepi do danes niso bili na razpolago tako, kakor smo jih mi želeli priobčiti, zato jih prinašamo šele danes, a zato po originalnem zapisniku, kakor so bili predloženi in sprejeti.

Stališče hrvatskega učiteljstva k načrtu šolskega zakona.

Poverjeništvo UJU Zagreb predlaže zaključke I. skupštine poverjeništva UJU Zagreb od 5. avgusta 1922. u stvari izmjena o »Načrtu zakona o osnovnim školama u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca po redakciji Glavnoga Prosvetnoga Savjeta i prosvjetnih delegata iz pokrajine«. Zaključki ovih stvorani su u raspravi na osnovu prijedloga kotarskih (sreskih) učiteljskih društava Hrvatske i Slavonije u sastavu Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva.

Sklep: Jednoglasno zaključene sve tačno raspravljene predložene izmjene — s nekoliko dopuna ili preinaka — prihvatiti kao predlog glavnoj skupštini.

Predlog je potpisan po poverjeniku Josipu Šakoviću i tajniku Antunu Tunklu.

Predlozi poverjeništva UJU Sarajeva. potpisani po poverjeniku Risti Sušiću i tajniku u. z. nečitljiva potpisa:

Zakon o penziji vdov in sirot.

1. Zakon o penzijama učiteljskih udovica i siročadi, koji vrijedi za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu, da se protegne na cijelu kraljevinu.

Poročene učiteljice.

2. Udate učiteljice da se u dodacima izjednače s ostalim svojim drugovima, t. j. da dobiju potpune dodatke.

Srbski šolski zakon iz l. 1904.

3. Zakon o narodnim osnovnim školama od god. 1904., koji vrijedi za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu, da se protegne na cijelu kraljevinu.

Všetnje službenih let po vojni prizadetim učiteljem.

4. Učiteljima iz cijele kraljevine, koji su svršili nauke 1914. godine, pa usljed rata ma s kojih razloga izgubili godne službovanja, da se te godine uračunaju u službu — izuzev vrijeme vojne obaveze, kako je to učinjeno u Srbiji i Crnoj Gori. (Je zadeva že ugodno v istem smislu rešena in smo v zadnji št. Uč. tov. objavili oba zakona.)

Prosvetna politika v Bosni in Hercegovini.

5. Prosvjetnoj politici u Bosni i Hercegovini da se posveti veća pažnja od strane državnih vlasti a naročito da se poveća broj škola i muških učiteljskih lica, te da se ukinе prekodnevna nastava.

Versko čtivo v berilih.

6. Da se pri sastavljanju novih udružbenika pazi, da se u njih unesu samo ona vjerska pitanja koja su zajednička za sve naše vjere.

Sklepi: Svi prijedlozi osim pod 3. jednoglasno su prihvaćeni za skupštinu; 3. zahtjev 5. prijedloga neprovediv.

3. prijedlog odbijen sa pet glasova proti jednoga s razloga, što bi se raspravljanjem ovoga prijedloga ništio rad za donošenje novoga jedinstvenoga školskoga zakona koji rad je već napola svršen.

Član odbora Nikola St. Jovanović iz Bjelane zastupat će na skupštini svoje odvojeno mišljenje za prijedlog III.

Poverjeništvo UJU — Ljubljana stavlja prijedloge potpisane po poverjeniku

Luki Jelencu i tajniku Rudolfu Dostalu:

1. Izmjene i dodaci pravilima UJU. (Predlog za izmjenbu smo svojedobno u celoti objavili v Uč. tov.)

2. U službenoj pragmatiki državnih činovnika da se prihvate sahtjevi učiteljstva građanskih škola i škola za gluvo-njem i slijepu djecu u Sloveniji u pogledu uvrštenja ovih učitelja, koji imaju strukovni ispit, u jednu činovničku kategoriju više od osnovnoga učiteljstva ili da se ovim učiteljima dađe za 30 od sto veća plata, uračuniva u napredovanje i mirovinu. Ovo se opravdava i težim radovima tim školama. (Predlog je bil objavljen v celoti v Uč. tov.)

Zahteva enega uradnika - učitelja iz Slovenije v ministarstvu prosvete.

3. U ministarstvo prosvjete da se postave referenti iz svih školskih oblasti, naročito s obzirom na posebne školske prilike u dosadanjim pokrajinama. (Ta predlog je netočen v zapisniku, priobčen je bil v celoti v Uč. tov.)

Delno ukinjenje prosvetnoga proračuna za Slovenijo.

4. Da glavni odbor UJU zatraži od ministra prosvjete, da se ukinu te stavke u prosvjetnom proračunu za Sloveniju u iznosu 30 milijuna dinara, a koje su bile do sad za pokriće posebnih tamošnjih škola i upraviteljskih doplataka, nanovo u proračun unesu, i to tim prije što uklanjanje tih stavki za Sloveniju nije u skladu s budžetom odobrenim po Narodnoj Skupštini.

Sklepi: prijedlog 1. otputiti glavnom odboru na riješenje; prijedloge 2., 3. i 4. jednoglasno prihvatiti pred skupštinu; u prijedlogu 2. zahtjev, da se učiteljstvu gluho-nijemih i slijepih škola službovno vrijeme računa kao učiteljstvu na težinu eksponiranim mjestima, odbiti kao neopravdan.

Nagrade učit. v Dalmaciji za pouk analfabetov.

Prijedlog Aleksandra Devčića, poverjenika UJU iz Splita prihvaćen u stvari zahtjeva za podijeljenje nekoliko stipendija za obrazovanje učitelja iz zagorskih krajeva Dalmacije, gdje je nedovoljan broj škola. Prijedlog o isplati, uplata u penziji

fond siročadi umrlih učitelja i učiteljica stvarno nemoguć. Ostali prijedlozi uzeti u obzir kod drugih predlagača.

Pravna uređitev prosvetnih razmer.

Prijedlog okružnoga učiteljskoga društva UJU u Travniku o školskim podvornicima, proširenju škola i premeštanju učitelja riješit će se novim školskim zakonom, a za sada ova pitanja spadaju u kompetenciju pokrajinske uprave za Bosnu i Hercegovinu.

Učni načrti.

Prijedlog o izrađivanju nastavnoga plana provodi se i bit će proveden redovnim putem.

Prijedlog o učestvovanju učiteljstva u t. zv. sitnom radu u narodu da se preporuča pred skupštinu.

Prijedlozi učiteljskoga društva sreza apatinskoga već uzeti u obzir.

Zakon o »obči uprav.« države in prosvetna uređitev države.

Prijedlog člana UJU Žike Radosavljevića iz Beograda o odnosu zakona o općoj upravi zemlje prema položaju škole i učiteljstva bespredmetan je onim danom, kad novi školski zakon stupi na snagu, jer će taj zakon — prema prihvaćenom nacrtu — učiniti školu potpuno nezavisnom. Jednoglasno se prihvaća mišljenje izvjestitelja.

Ureditev položaja egzarihijskih učiteljev.

Prijedlog Sime Simića, delegata učiteljskoga zbora iz Debra, o regulisanju položaja egzarihijskih učitelja da se predloži ministru prosvjete putem glavnoga odbora na nadležno riješenje.

Predlog o rekviziciji za pasivne kraje.

Prijedlog Jurja Mravince, delegata ličkoga učiteljskog društva, o zahtjevu za rekviziciju žitarica i drugih životnih namirnica za prehranu krajeva, kojima prijete glad, ne spada u kompetenciju UJU, ali se jednoglasno zaključuje predložiti skupštini, da putem javnosti apelira na državne faktore i privatnu inicijativu, da se u interesu održanja našega naroda i

LISTEK.

Andrej Rape.

(Ob 50 letnici njegovega rojstva.)

Andrej Rapè, okrajni šolski nadzornik za ljubljansko okolico, praznuje dne 30. novembra t. l. petdesetletnico svojega rojstva. Rapè je s svojim vztrajnim in požrtvovalnim delom potegnil tako globoko brazdo na našem šolskem polju, da je dolžnost našega glasila, da se spominja tega rojstnega jubileja, ki vzbuja čuvstva odkrite hvalečnosti v srcu vseh, ki so deležni uspehov neumornega dela našega prijatelja in tovariša Andreja.

Rojen je bil Andrej Rapè v Rafolčah pri Lukovici dne 30. novembra 1872. l. Maturiral je na ljubljanskem učiteljskem l. 1894. Njegova prva služba je bila v Zalemlogu; stalno mesto je dobil v Olševku pri Kranju in od tu je bil na imenovan l. 1903 kot nadučitelj v Smledniku in l. 1908 je na prišel na III. m. deško osnovno šolo v Ljubljani, danes je pa zelo čislani in spoštovan okrajni šolski nadzornik za ljub-

ljansko okolico. Na to mesto ga je dvignila njegova sposobnost in izredna marljivost v šoli in izven šole. Takoj v prvih letih svojega učiteljstva je stopil pred slovensko publiko s pesniškimi in pripovednimi prispevki v »Vrtcu« in »Zvončku«. Zelo marljiv sotrudnik je bil tudi »Domačemu Ognjišču« in »Naši Bodočnosti«. Temu listu je bil tudi eno leto urednik in lahko povdarjamo: najboljši urednik, ker je kot izkušen učitelj in vzgojitelj natančno razumel smer in potrebe listu, ki je bil namenjen šolodrasli mladini. Poleg tega je pridno zalagal s članki pedagoške vsebine tudi »Popotnika« in »Učiteljskega Tovariša«. Rapetova delavnost se je gibala in se giblje vedno z najboljšim smotrom pred očmi: z vsemi najboljšimi silami koristiti slovenskemu šolstvu, učiteljstvu in narodu. Pa tudi kot okrajni šolski nadzornik opravlja svoje delo tako točno in vestno, da ga čista prijatelji in da mu neprijatelji ne more do živga.

Z Rapetovim imenom je najtesneje združena naša mladinska književ-

nost. Pod naslovom »Mladina« je izdalo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« sedem Rapetovih mladinskih knjig, ki jih vse mladina s pridom in veseljem prebira. Njegov »Dane«, ki ga je izdala naša bivša Zaveza, je dobil prvo darilo. Skratka: Rapè je v pravem pomenu besede rojen mladinski pisatelj; v zgodovini naše mladinske književnosti mu ostane zagotovljeno častno mesto. Svoje pedagoško in didaktičko znanje je pokazal tudi pri sestavljanju »Šolskega lista« in »Četrtega berila«. Rapetovo delo na šolskem in narodnem polju je zgled in vzor šolskega in izvenšolskega dela naprednega slovenskega učitelja. Iz src vseh, ki svojega Andreja poznamo in cenimo, se razlega ob petdesetletnici njegovega rojstva enodušni klic: Krepko naprej do novega jubileja! Naj ga spremlja ista »volja neubita« tudi v bodočnosti!

Pristopite k

„Jugoslovanski Matici!“

FR. SUHER:

O pomenu risanja.

II. Risanje duševnovzgojni predmet.

a) Snovanje predstav.

1. Zgled: Iz naravoslovne ure je znan učenec »hrošč«. Pa če bi moral natančno navesti njegove dele, ne ve marsičesa, niti ne, koliko tarznih členov ima na nogi. Pri praktičnem nastopu trdi gojenec, da ima čebela želo v glavi. Ako bi moral učenec risati hrošča in ako bi se pripravljaj gojenec (gojenka) risaje, tedaj bi bil vsak primoran, predmet ogledati natančno, in na jasnem bi si bil o teh narisanih rečeh.

2. Zgled: Oblike lista si šele ogledamo do bro, ako ga rišemo.

3. Zgled: Oro —, hidografija in topografija ter njihovo razmerje v deželi si šele predložimo nazorno, ako narišemo zemljevid.

4. Zgled: Pojm kvadrata, romba, kakega geometričnega telesa se razjasni, ako vse to rišemo.

5. Zgled: Pokrajino bomo znali popisati do bro, ako smo jo prej risali ali slikali.

6. Zgled: Kolikokrat gledaš na svojo žepno uro; pa ni gotovo, da veš, kaka je na njej številka štiri ali šest. (Znan dovptil)

njegove prosviete gladom ogroženi krajevi što bolje snabljaju najpotrebnejim životnim namirnicama.

Predlogi »Odbora za predloge« skupščini:

1. S obzirom na veliko skupščino da se što prije regulišu materijalni odnosi učiteljskega, koji su ovako neizdrživi i prijete katastrofom.

Naraščanje draginje in učiteljsko.

2. S istih razloga da se glavni pokrajinski gradovi Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Split, kao i sva okružna mjesta, pasivnim krajevima uvrste u prvi skuparinski razred;

u drugi skuparinski razred da se uvrste sva veća mjesta s razvijenim industrijskim poduzećima;

u treći skuparinski razred sreska za životne prilike teža mjesta.

Stanarina enaka za vso državo.

3. Stanarinski dodaci da se protegnu na svu kraljevinu prema stanbenim razredima za učiteljsko, koje nema stana u naravi i ogrjevnih drva.

Jednoglasno prihvaćeno.

Nuža potreba enotnega šolskega zakona.

Jedinstveni školski zakon da se neizostavno donese već u jesenskom zasjedanju Narodne Skupštine. Zaključeno jednoglasno predložiti da skupština ovo energično zatraži od svih mjerodavnih faktora u interesu državne i narodne prosvjete.

Ferijalni Savez.

Dosti je bilo predlogov, nasvetov glede F. S., a faktičnega se do sedaj ni ukrenilo še ničesar. Ne čakajmo prepotrebne ugodnosti, ki ni samo za dijaštvo važna, ampak v prvi vrsti za učiteljsko, katerim življenska usoda ni ublažila in izpopolnila denarno podlago, ki je potrebna ravno v sedanjih težkih časih.

Ko so letošnji abiturijenti organizirali poučno potovanje po naši državi, sem pričakoval, da se bo tudi kak učitelj oglašil s parolo: **Tudi mi, izmed katerih mnogih prekoračila niti meje Slovenije, hočemo spoznavati naše južne brate, istin to videti s krvo nasičeno Kosovo polje in druge kraje ki so polni zgodovinskih dogodkov.**

Veselilo me je, ko so se abiturijenti ojnali za ekspedicio in so jo tudi častno rešili; vsak se bo v poznejših letih živo spominjal bratske gostoljubnosti Srbov, prirodnih bogastev, njih šeg itd. Nekeč sem slišal, pri metodiki: čim bolj nazorno boš poučeval, tem bolj bodo učenci sprejemali in trajnejše obdržali snov.

Mi nismo še vedno učenci, ki stremimo, da izpopolnimo to, kar je **zagrešilo učiteljske**. Požirali smo suhoparne črke pri zemljepisnih urah in sedaj, ko smo se naveličali teorije, hočemo vsaj stotino tega na lastne oči tudi videti! Naj bo dovoli razlage za samo ob sebi umevne resnice.

Marsikdo poreče: »Čakajmo na F. S.« Kakor hitro razširi F. S. svoj delokrog na učiteljsko, če sploh to dočakamo, io bo vsak učitelj udaril po svojem programu tja kamor bo zaželelo srce ali razum. Uspeh potovanja posameznikov bi bil v primeri z uspehom skupnega potovanja naravnost minimalen.

Lansko leto sem tozadevno predlagal pri učiteljskem društvu N. in sem se pri predlogu omejil samo na F. S. in v teko-

čem šolskem letu sem zopet predlagal pri učiteljskem društvu M., naj ne čakamo na F. S., ampak naj brez F. S. organiziramo izlet v prihodnjih velikih počitnicah, katerega naj priredi slovensko učiteljsko. Z velikimi počitnicami ne bomo tako razpolagali, ker nas čaka — mlajše učiteljsko — po novem zakonu o ustroju vojske, vojaško službovanje in v počitnicah marsikdo želi videti kraje tudi izven naše države; pozneje ga pa potovanje itak ne veseli. Aranžma za potovanje ni težak in to potovanje je lahko v prihodnjih počitnicah že »fakt«, pričakujoč od merodajnih faktorjev materijelne ugodnosti. Trdno sem prepričan, da s tem predlogom ne bom osamljen in da bom našel oporo vsaj pri mlajšem učiteljsvu. Zato tovariši(ce), skrbite, da postane to vprašanje aktualno. Vse nasvete in predloge pošiljajte na naslov: Slavko Mrovlje, učitelj, Vel. Lašče.

Vsi, ki imate resno voljo pri ranžiranju sodelovati in se potovanja sigurno udeležite, na delo in o velikih počitnicah se vidimo.

S tovariškim pozdravom S. M.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA POUK.

Od mnogih strani se zahteva priprava na pouk, toda skoraj nikdar ne vidimo in čitamo navodil, kako se ima ista izvršiti.

Zato gotovo ne bo odveč, ako podamo v naslednjem nekaj mišljav za prepotrebno pripravo v omenjeno svrhu.

Vsaka taka priprava naj bo praktična, pregledna in večkrat uporabna. Ob začetku šolskega leta ima učitelj zbrati in razvrstiti učno snov, vsaj za važnejše predmete, da bo imel celo leto jasen cilj in dobro vidne občestne mejnike pred seboj. Datum in učnega tedna ni treba navajati, ker ne moremo predvideti dogodkov, ki čisto ovirajo potek rednega pouka. Pri seznamu in izbori beril naj se ozira seve tudi na realistično snov, proza se naj menjava z vezano besedo, etična berila z opisnimi i. dr. Določil naj se, katera berila se bodo nadrobno obravnavala in katera le kursorično čitala.

Takšna, nekako naj bi bila splošna priprava, obvezna tudi za starejše učitelje.

Se razume, da se bodo morale mlade učne osebe delj časa pomuditi pri taki pripravi, a to jim mnogo hasni, ker se na ta način najprej seznanijo z učno snovjo.

Kar se tiče tedenske ali dnevne priprave, je pa sledeči način najbolj priprosti in praktičen. Zvezek večjega formata se naj razdeli za posamezne predmete. Na eni široki strani zapisujemo tudi lahko snov več predmetov v navpičnih predalih. Ako imam več oddelkov, se le ti predali razpolovičijo itd. Na levo stran (v rubriko) se zabeleži datum, v predal pa bolj ali manj natančna navedba snovi za eno ali tudi več ur. kakor pač nanese značaj lekcije in obsežnost formalnih stopenj. Če treba, se napiše vanj tudi dispozicija in na kratko skicirana učna slika. Par primerov naj nam to bolj pojasni! 10. učni teden: Čitanje: »Drago zelišče«. Učence opozorim uvodom na nekatera zdravilna zelišča (pelin, kadulja, kamelice...) ki jih rabimo zoper bolezni. Danes bomo čitali o nekem posebnem zelišču, ki nam olajša težave in nadloge. Sledi metodično podajanje. Učence je dovesti do teh le zaključkov: Dekli sta bili enako krepki ter sta nosili enako težko breme, a Urša ga je brez godrnjanja nosila, ker je bila potrpežljiva. Pojem potrpežljivosti je razviti. Pomen te kreposti za posamnika in družbo. Zgledi iz življenja otrok. Prisposoba: Potrpežljivost je drago (zdravilno) zelišče.

Slovnica: Izpeljava pridevnika s priponami -av, -iv (-ljev) in -en. Tvoritev iz samostalnikov in glagolov je pri podajanju grupirati. Primere vzamemo iz slovnice, iz beril ali druge otrokom znane snovi (3 ure). (Dalje prih.)

3. Čim večkrat reproduciramo svoje predstave risaje, tem lažje se izvrši reprodukcija v govoru. (Foerster zahteva, naj bi se otroci zanimali za to, kako risanje resnično podpira.)

Torej: Kakor z govorom, gojimo spomin tudi z risanjem s to razliko, da risanje mnogo lažje reproducira predstave nego jezik. (Absolutna resnica.) Mislimo v podobah, ne z besedami. Naše misli se morejo zato predstavljati jasno samo s podobami. Z vsakim reproduciranjem predstav gojimo spomin. Risanje je takošno reproduciranje v najdovršnejšem zmislu besede; zato torej gojimo z njim spomin.

c) Gojitev domiselnosti.

1. Otrok slika žabo z rdečo barvo. Nekdo ga vpraša: »Žaba je vendar zelena, zakaj jo rišeš rdečo?« Otrok odgovori: »Pa rdeča žaba je lepša nego zelena.«

2. Otrok ilustrira izmišljen dogodek: Dečka se pogovarjata. Gresta krasit jabolka. Zlezeta na drevo. Nabašeta si polne žepe. Lastnik jih prežene. Ko bežita, obvisita v plotovi luknji. Tepe na sta.

3. Iz izrezkov barvastega papirja se sestavljajo obrabci in se potem rišejo. Iz naravnih oblik listov, cvetov, metuljev itd. se tvorijo kra-

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Denar učit. na obrt. nad. šolah v Ljubljani. Dne 13. nov. t. l. je imelo učiteljsvo ljublj. obrt. nad. šol sestanek na katerem je sklenilo izjavo in stavilo rok za izplačilo zaslužka za mesec julij t. l. mestnemu magistratu. Šolska vodstva so dobila sedaj na to vlogo dopis, da se izvrši izplačilo 24. nov. t. l. da pa magistrat še tudi ni dobil prispevkov od prizadetih faktorjev.

Iz Jugoslavije.

— Ne norčujte se! Zadnjič smo objavili oklic glede cenejših živil (masti, moke in sladkorja) uradništvu. Če bi znali kako se namerava razdelitev, bi ga ne! Danes doznavamo, da so vso akcijo že zopet zavojevale »uradniške« zadrug, v prvi vrsti za svoje člane. »Osrednja Zveza« se je odločilo borila proti temu in ii je bilo tudi obljubljeno da bodo živila razdeljena po resorih. Toda pri nas je že vse tako, da »tajni« elementi obrnejo vse, kar je določeno v obči blagor — v ožji, ali celo zasebni blagor. Dvomimo, da bodo režijski stroški manjši preko »uradniških« zadrug, poleg tega se temu priključijo še ono špekuliranje za pridobivanje članov, ki pridejo »prvi v poštev« itd. itd. Na Hrvatskem se že izpeljuje akcija tako, da dobe oni uradniki, ki niso člani zadrug, živila preko svojih resorjev. Kako bo pri nas, vse molči — »tajni« elementi se pa igrajo z »akcijo za uradništvo«. — K vsemu stopanju danes ne moremo drugega izjaviti, nego da izrečemo svoj javen protest, da se tako norčuje iz uradništva.

— Na smrt bolna učiteljica s 142 Din mesečne plače. (Slika naših socialnih razmer.) Tipično sliko neurejenih razmer in bede, v katero lahko zaide učiteljsvo po krivdi drugih, nam kaže slučaj tovarišice J. St. v Mariboru. Naj o njem govore suha dejstva: Imenovana je poučevala leta 1920/21. v zaključnem razredu dekliske šole. Vsled pomanjkanja prostorov, je bil njen razred nameščen v neki sobi pri podstrešju, ki ni bila nikoli namenjena za razred. Dotična soba ima cementna tla in centralna kurjava šole sploh ni napeljana v to sobo. Zato temperatura ni nikoli pressegala 9°, največkrat pa se je pončevalo pri 7° ali 8°. V takih razmerah je samoobsebi umevno, da so nastopile posledice, ki so morale priti. Mlada učiteljica je za božič 1920 zbolela na pljučnem vnetju in legla v posteljo. A ker je bila tovarišica prevestna in marljiva, je ni dolgo držalo doma. Že po enem mesecu je šla zopet v šolo, četudi ni bila še popolnoma zdrava. In seveda zopet v isti mrzli razred! Naravno, da je nastopila v takih razmerah reakcija. Dobila je pljučni katar, iz katerega se je razvila jetika. Po kratkih tednih je legla v bolniško posteljo, na katero je prikljenjena že skoraj dve leti. To poglavje je sicer pretresljivo trpko a vendar se je moralo razvijati v takih razmerah prav tako in nič drugače. Še bolj pretresljivo in trpko pa je drugo poglavje tragedije mladega življenja naše tovarišice, katerega pa so zakrivil neizprosni paragrafi in neusmiljeni birokratizem, kateremu je paragraf vse, življenje pa nič. — Prišlo je ukinitje draginskih doklad vsem, ki so bili že nad 6 mesecev na dopustu. In kakor je že pri nas običajno, da pridejo naredbe, ki sežejo globoko v naše meso zelo pozno in se še boli pozno izvedejo tako je bilo tudi tukaj S 1. okt. 1920 so ji ustavili draginske doklade in obenem

odredili, da mora vrniti znesek 4716 K, katerega je bila preveč prejela na draginskih dokladah. Ta znesek so ji odtegovali, in je prejela mesečno le 932 K. — Ker pa nesreča nekoli ne pride sama, ampak ima navadno neprijetno spremstvo, zato se je pridružil temu udarcu še drugi. Hčerka je podpirala svojo mater 70letno upokojenko in prejela tudi zanjo draginske doklade. Morala je še te vračati. — Bolna tovarišica je uvidela da tako ne more ne živeti ne umreti. Da bi zadostila neusmiljenim paragrafom, je nastopila aprila letos z največjo težavo zopet pouk. Z majem so ji zaradi zopetnega nastopa službe nakazali celo prejemke. Da, ko bi mogla opravljati službo! A tega ni mogla. Samo 14 dni je vzdržala z največjim naporom, potem pa zopet legla. Celo plačo z draginskih dokladami pa je dobivala še tri mesece. V tem času pa se je zopet zavrtelo uradno kolo in ji prineslo zopetno ukinitje draginskih doklad in njihovo vrnitev, teh doklad, in tako dobiva sedaj mesečno 142 Din — prejemkov. Kako živi s to malenkostjo bolnik, ki rabi tečne hrane, postrežbe, zdravnika in zdravil v sedanjih razmerah, o tem naj si napravi sodbo vsakdo sam. — Ne mislim pisati jeremijad. Pribijem samo eno: Slučaj tovarišice J. St. je kulturn in socialen škandal, ki je mogoče le v današnjih razmerah, kjer je paragraf vse, realno življenje pa nič. Če se je na eni strani moralo zadostiti neizprosnim paragrafom, bi se bila morala dobiti na drugi strani sredstva, da se ta udarec omili na ta ali oninačin, pa naj bi se dobila ta sredstva v kateremkoli fondu, ali pod kateremkoli imenom. To je eno. Drugo pa je, da bi morali tudi le odtegljaji imeti neko mejo, preko katere bi se ne smelo iti. Če oblast zakrivi, da preveč izplačuje cele mesece, potem naj se odtrguje in vračuje, kakor se more pa naj traja vračevanje makar leta in leta. — Tretje pa zadeva našo stanovsko organizacijo. Naša stanovska in človeška dolžnost je, da pomagamo svojim tovarišem in tovarišicam v podobnih slučajih. In vendar nimamo y tem oziru prav nikake naprave razum prostovoljne zbirke. Ta slučaj nam kaže, da bodemo morali svojo organizacijo izpopolniti tudi v tem oziru. V samopomoči je rešitev! Kako in kaj je treba ukreniti, o tem naj razmišljajo merodajni faktorji. — Hren.

— Naročnike »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še na dolgu za list, opozarjamo, da dobe te dni od pov. UJU označen znesek, ki ga dolgujejo in prosimo, da v smislu dopisa čimprej poravnajo naročnino, kakor je označeno v dopisu.

— Okrajnim učiteljskim društvom. Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji števi. »U. T.« med »društvenimi vestni«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanjih pridružio naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo iredentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— Delo Glavnega Prosvetnega Sveta. U Glavnem Prosvetnom Savetu završen je zakonski projekt o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta — N. P.

— Promoviran bo za doktorja filozofije v četrtek, dne 23. nov t. l. opoldne v veliki dvorani ljubljanske univerze g.

silni prveci, ko jih idealiziramo in stiliziramo. Porabimo jih v sestavljenih okraskih.

4. Učenec vidi pred sabo hišo in jo nariše v par črtah. Telo se nariše s ploskvo ali pa še celo z odmišljenimi črtami.

5. Učenec riše shematično električen kolovrat.

Ko se riše rdeča žaba, se ilustrira dogodek, kombinira z barvastimi papirji itd. deluje kombinirajoča domiselnost.

Če se ilustrira ali pa riše predmet na pamet pa tudi mnogokrat drugače, deluje determinirajoča domiselnost. Ko rišemo hišo shematično, idealiziramo, stiliziramo itd. deluje abstrahirajoča domiselnost.

Kakor noben drug predmet občeizobrazovalne šole, vzgaja risanje gojenčevo domiselnost.

d) Vzgoja lepočutja.

Kakor v nobenem drugem predmetu, je tukaj prilika, da vpliva na otroški okus in lepočutje z gled.

To se zgodi: 1. tako, da se izbira iz prirode za risanje najlepši predmeti. Učitelj jih izbira sam, pa navaja tudi učence, da jih iščejo. 2. Učitelj ponazorava način upodabljanja na svojih narisih, na vzornih risbah učencev in na umetniških delih. 3. Učenci tekmujejo med sabo.

4. Navajajo se, da bi ljubili snago, čednost in red v vseh svojih delih. Če tudi v nobeni uri vsega pouka ne smemo pozabiti na to, da negujemo lepočutje, vendar ni predmeta, ki bi bil bolj primeren, da goji zmisel za lepoto in da to tudi more pokazati, nego risanje.

e) Delo.

Zivimo, da delamo. Začetek dela je igra. Prve otroške risbe so igrave, zabave. Čečkarije pa so začetek tistega posla, ki postane pravo resno risanje. Ako ta otroška opravila po načrtu vodimo, tako da prehajajo od lažjega na težje, tedaj tudi morajo uspeti. Vsak uspeh v delu pa vzbudi veselje do dela. Prednost pred vsem delom v šoli ima risanje zato, ker je uspeh viden.

Zato tudi ponajveč otroci radi rišejo; imajo torej veselje do koristnega dela. Vsako delo pa ima največji vzgojni pomen. »Lenoba je vsega hudega mati«; »lenoba je vse hudobije začetek« in še več je takih prismojslovenskih pregovorov. Zaposlenost z risanjem odvrne marsikakega učenca od slabega početja. Ker je uspeh viden, bodri k tekmi. Otrok, ki se ne poprime drugega dela, pa vendarle včasih rad riše. To uči šolska praksa. Zato ima predmet vpliv na red in disciplino. Risanje torej

Zakaj vse to? Če smo primorani, upodabljati predmet, tedaj ga moramo ogledati natančno. Risanje zahteva natančno nazorovanje. Iz natančnih nazorov pa nastanejo jasne predstave, le iz jasnih predstav so možni jasni pojmi, iz jasnih pojmov pravilne sodbe in iz teh pravilni zaključki. Risanje neguje vse zmožnosti predstavljajanja; vzgojuje torej um.

b) Vzgoja spomina.

1. Obliko si zapomnimo iz nazornega nauka, predmet iz prirodoopisa, geografične pojme, znanje, ki se tiče dežel itd. lažje in trajneje, če vse, kar se na to nanaša, narišemo, ko se učimo.

Učitelj element. razreda je obravnaval jesen in njene darove: gozdno in poljsko sadje (korenje, repo, jabolko itd.). Dokler se je samo govorilo, si niso mogli otroci zapomniti teh imen, ker so bili tujega učnega jezika malo zmožni. Ko pa jim je učitelj vse te predmete narisal na tablo, so znali imenovati vse, kodar je kazal risbe predmetov. Še pri ponavljanju, ko je že bilo vse zbrisano, so gledali vedno na tisto mesto, kjer je bil narisani prej predmet, ki so ga morali imenovati. (Zgledi vizuelnih tipov.)

2. Narobe je risanje preizkušnja za to, ali so naše predstave o kakem predmetu jasne ali ne. Kar si predstavljamo prvotno jasno, to moremo tudi preprosto narisati.